

10. Jeff H.Y. Chan, «Should «reverse piercing» of the corporate veil be introduced into English law?» (2014) 35(6) Company Lawyer 163-171, 171.
11. Michael J. Gaertner, «Reverse Piercing the Corporate Veil: Should Corporation Owners Have It Both Ways?» (1989) 30 Wm. & Mary L. Rev. 667-704, 698.

Кучерявенко Вікторія Сергіївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО НА ЗАБУТТЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Формування інформаційно-комунікаційних технологій обумовило виникнення єдиного світового інформаційного простору, який, з одного боку, характеризується широкими можливостями для реалізації основних інформаційних прав людини, а з іншого обумовлює виникнення нових загроз для основоположних прав.

Концепція «права на забуття» виникла з бажання людей прожити своє життя, не будучи стигматизованими наслідками певної дії, здійсненої в минулому [1]. Концепція забезпечує можливість людині очистити своє добре ім'я від неприємних асоціацій з помилками в минулому, або з інформацією, яка не відповідає дійсності [2].

Концепція має три грані: право на забуття судового минулого, право на забуття, встановлене законодавством про захист даних і цифрове право на забуття, яке становить особисті дані, що мають термін дії або застосовуються в конкретних умовах соціальних мереж [3]. В межах даної роботи нами буде розглянуто право забуття встановлене законодавством про захист даних.

Право на забуття тісно пов'язане з правом на ідентичність. Останнє визначається як можливість контролю над особистими даними, право особи вирішувати, яка інформація про неї буде розкрита, коло осіб та причини розкриття [3]. Реалізуючи право на ідентичність особа здійснює дії, щодо формування власного образу, його представлення і розвиток у спілкуванні з іншими людьми [4]. Особа реалізує себе у публічному просторі та творить власну історію, яка узгоджується зі сподіваннями, бажаннями і страхами, актуальними у суспільстві чи окремій спільноті [5]. Право на забуття забезпечує функціонування вичерпної та актуальної інформації про особу.

Право на забуття спрямовано на захист основних прав окремих осіб. Здебільш, на практиці, право на забуття застосовується, як спосіб захисту права на недоторканість приватного і сімейного життя, втім фактично даною

сферою реалізація розглядуваного права не обмежується. Право на захист персональних даних у різних обставинах також необхідне і для забезпечення низки інших основних прав, таких як права на честь і гідність, свободу зібрань, свободу пересування, захист від дискримінації та інші [6, с. 92].

У 2014 р. Суд Європейського Союзу затвердив право на забуття у своїм рішенні ухваленим за результатом розгляду справи «Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González». Ухвалене рішення базувалося на положеннях п. 6 ст. 12, ст. 14 Директиви 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних».

В ході подальших нормативних змін право на забуття було закріплене в Загальному регламенті захисту даних Європейського союзу (далі – Загальний регламент), прийняття якого було обумовлено необхідністю перегляду основних положень щодо захисту прав людини при обробці персональних даних у зв'язку з неможливістю вирішення проблем в сфері обробки персональних даних, що виникають в силу швидкого технічного розвитку. Загальний регламент замінює Директиву та наразі визначається як основний документ Європейського Союзу у сфері збору, обробки, зберігання та інших дій з особовими даними.

Положення ст. 17 Загального регламенту закріплюють підстави за наявності хоча б однієї з яких, суб'єкт даних наділяється правом на стирання своїх персональних даних. До останніх відноситься: відсутність потреби в персональних даних для цілей, для яких їх збирали чи іншим чином опрацьовували; відкликання суб'єктом даних згоди, на якій ґрунтується опрацювання даних та відсутність іншої законної підстави для опрацювання; у разі висловлення, відповідно до положень т.ч. 1,2 ст. 21 Загального регламенту, заперечення проти опрацювання та відсутності жодних першочергових законних підстав для опрацювання; опрацювання персональних даних незаконно; потребу у стиранні персональних даних з метою дотримання встановленого законом зобов'язання, закріпленого в законодавстві Союзу або держави-члена, яке поширюється на контролера; у випадку, якщо персональні дані збирали в зв'язку з пропонуванням послуг інформаційного суспільства, вказаних у ст. 8(1) Загального регламенту.

Оскільки право на забуття не є абсолютним, положення ч. 3 окресленої статті встановлюють обмеження, щодо можливості задоволення запиту на стирання даних. Дані обмеження стосуються випадків, коли має місце: реалізація права на свободу вираження поглядів та свободу інформації; для дотримання встановленого законом зобов'язання, що вимагає опрацювання

згідно з законодавством Союзу або держави-члена, яке поширюється на контролера, або для виконання завдання в суспільних інтересах, або здійснення офіційних повноважень покладених на контролера; на підставах суспільного інтересу в сфері охорони суспільного здоров'я; для досягнення цілей суспільних інтересів, цілей наукового чи історичного дослідження, або статистичних цілей; для формування, здійснення або захисту правових претензій.

При реалізації права на забуття особа вступає у правовідносини з відповідними операторами даних якими є люди або організації, які збирають і керують персональними даними. Право на звернення з вимогою, щодо видалення персональних даних мають громадяни ЄС, в той же час обов'язок щодо видалення персональних даних виникає лише, якщо місцем осідку контролера або оператора є територія Союзу. Якщо ж контролер або оператор знаходиться поза межами Союзу у останніх виникає обов'язок лише у разі, якщо опрацювання даних було пов'язано з: постачанням товарів чи наданням послуг суб'єктам даних у Союзі; моніторингом поведінки суб'єктів даних, якщо така поведінка має місце у межах Союзу; в місці осідку контролера даних, застосовується законодавство держави-члена ЄС в силу публічного міжнародного права.

Враховуючи вищевикреслене реалізація права на забуття, наприклад, шляхом видалення даних з пошукової системи персональних даних призведе до видалення з пошуку в межах Європейського Союзу, в той же час посилення поза межами Союзу будуть й надалі активними та доступними для перегляду.

Праву на забуття, як способу захисту особистих немайнових прав надано неодноманітну оцінку з боку контролерів персональних даних, вчених та правозахисників.

Тацишин І.Б., досліджуючи питання захисту прав порушених у зв'язку з поширенням недостовірної інформації в мережі Інтернет зауважує, що видалення недостовірної інформації з веб-сайтів, а також видалення з результатів видачі за відповідними запитами з пошукових систем, котрі скеровують на вказані вище сайти, здатне забезпечити належний захист особистих немайнових прав особи [8].

В той же час прихильники протилежної точки зору звертають увагу на те, що право на забуття містить ризики для реалізації права на свободу слова, формує можливість авторитарним режимам контролювати публічно доступну інформацію, у зв'язку з чим існує необхідність в обмеженні обсягу реалізації даного права. Ми не погоджуємося з окресленою позицією, оскільки Суд ЄС в ухвалених рішеннях зазначає, що справа щодо захисту персональних даних

шляхом реалізації право на забуття не є універсальною, а право на забуття абсолютним, рішення в аналогічних справах повинні ухвалюватися на основі конкретних обставин, щоб виключити їх протиріччя з фундаментальними правами людини. Окрім того, поняттям публічна інформація охоплюється інформація щодо виконання державними органами своїх обов'язків.

Ведучи мову про реалізацію досліджуваного права в Україні, слід зауважити, що нормативно-правові акти не оперують категорією «право на забуття», втім аналіз положень ч.3 ст.21 Закону України «Про захист персональних даних» свідчить про можливість реалізації окресленого права.

Підсумовуючи, варто зазначити, що утвердження права на забуття як способу захисту особистих немайнових прав, слід визнати позитивним кроком щодо підвищення захисту прав людини в мережі Інтернет, в той же час право на забуття не є панацеєю для захисту порушених прав в силу його екстериторіальної дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Iglezakis I. Digital Forgetting in the Age of Social Media: Establishing a Comprehensive Right to Cyber-Oblivion URL: <https://www.academia.edu/8408079>
2. Бойко А.М. Право на забуття: деякі аспекти теорії і практики. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/boiko_48.pdf
3. Cécile de Terwangne. Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion. URL: <http://www.crid.be/pdf/public/7064.pdf>
4. Andrade N. Oblivion. The right to be Different from Oneself. Reproposing the Right to be Forgotten. URL: <https://www.researchgate.net/publication/255698713>
5. Pagallo U. Legal Memories and the Right to Be Forgotten. Protection of Information and the Right to Privacy. 2014. P.17-30
6. Сухорольський П.М. Право бути забутим у правовій системі Європейського Союзу: реалії, проблеми та перспективи. Наука міжнародного права на рубежі століть. Тенденції розвитку та трансформації : спеціальне видання наукових статей. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2016. С. 90-101.
7. Who can collect and process personal data?. URL: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/data-collection/index_en.htm.
8. Тацишин І.Б. Правові питання захисту від поширення недостовірної інформації в мережі Інтернет. URL: <http://aphd.ua/publication-347>

Ключові слова: особисті немайнові права, право на забуття, право на ідентичність, захист прав, способи захисту.

Keywords: personal non-property rights, right to be forgotten, right to identity, protection of rights, ways of protection.